

Aspecte privind administrația provincială țaristă, birocrăția și corupția administrativă în lucrarea lui Anatole Leroy-Beaulieu *L'Empire des tsars et les Russes* (1881-1889)

Angela BAXAN

Lucrarea istoricului și publicistului francez Anatole Leroy-Beaulieu (1842-1912), *L'Empire des tsars et les Russes* (1881-1889), o adevărată cronică a Imperiului Rus de la Petru cel Mare la Alexandru al III-lea, conține date și reflecții cu adevărat prețioase privind sistemul administrativ rus în secolul al XIX-lea.

Volumul II al lucrării, intitulat „*Instituțiile*” și publicat la 1893, este în întregime dedicat analizei sistemului administrativ intern, poliției și presei din Imperiul Rus. De un interes sporit este descrierea și analiza pe care o face autorul sistemului de administrare provincial, sistem din care a făcut parte și Basarabia după 1812.

Autorul evidențiază instabilitatea doctrinelor ruse în ceea ce privește concepția administrației de stat. Argumentând imperfecțiunea modelului țarist de organizare administrativă a ținuturilor anexate, acesta indică asupra prezenței abuzurilor, corupției, birocrăției ca fenomene obișnuite pentru politica imperială internă din acea perioadă. Totodată, autorul încearcă să găsească argumente ce ar explica inevitabilitatea unor asemenea fenomene, de multe ori prezentându-le ca determinate de neajunsurile politicii tradiționale a majorității statelor din acea epocă.

Referindu-se la noile instituții administrative create în regiunile anexate, care, oficial, veneau să păstreze unele particularități de administrare locale (de exemplu cazul Consiliului Suprem/Regional din Basarabia), istoricul francez le apreciază ca fiind pur formale, în cel mai bun caz consultative, conduse de cele mai multe ori de funcționari, a cărui rol era redus la „*a transmite instrucțiuni de la centru și de a expedia scrisori*”.

Relatând despre tagma funcționarilor, autorul vorbește despre faptul că valori ca inteligența, studiul, spiritul de inițiativă, independența erau descumurate și chiar anihilate în rândurile funcționarilor. O perioadă îndelungată, mai cu seamă în timpul domniei lui Nicolae I, serviciul civil era dominat de militari, armata fiind „*o adevărată școală în domeniul administrativ, o pepinieră de funcționari de grad înalt*”.

În concluzie, putem susține, că lucrarea prezintă un interes deosebit în contextul în care contribuie la elucidarea diverselor abordări cu privire la problemele ce țin de aspectele administrării provinciale țariste, inclusiv în Basarabia.